

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 704/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou ANDRAŠOVIČ & PARTNERS, s. r. o., Lermontovova 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Eduard Andrašovič, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III č. k. 7 C 277/2013-482 z 25. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 17. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 277/2013 sa sťažovateľ podanou žalobou domáha proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), zaplatať pohľadávky v sume 35 664,66 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody, ku ktorej došlo v dôsledku škodovej udalosti.

3. Podaním z 18. novembra 2021 sťažovateľ v zmysle § 80 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) navrhol, aby do konania na jeho miesto vstúpila obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], s ktorou sťažovateľ ako postupca uzatvoril 15. novembra 2021 zmluvu postúpení pohľadávky, pričom jej predmetom bola pohľadávka sťažovateľa uplatňovaná v rámci

daného súdneho konania. K svojmu návrhu sťažovateľ pripojil súhlas obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] a taktiež samotnú zmluvu o postúpení pohľadávky.

4. Napadnutým uznesením okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na zmenu žalujúcej strany. V odôvodnení konštatoval, že v danom prípade došlo k naplneniu predpokladov na aplikáciu princípu zákazu zneužitia práva podľa čl. 5 CSP. S poukazom na obsah spisu, ale najmä znaleckého posudku vypracovaného v konaní dospel okresný súd k záveru, že poškodenie motorového vozidla, náklady na opravu ktorého sú predmetom daného konania, nevzniklo v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, tak ako to tvrdil sťažovateľ v podanej žalobe. Svoju pohľadávku pritom sťažovateľ postúpil na subjekt vedený v zozname dlžníkov finančnej správy s nedoplatkami v sume 1 149,82 eur, z čoho okresný súd vyvodil, že daný subjekt (postupník) nebude schopný nahradiť trovy konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou atakuje napadnuté uznesenie okresného súdu a namieta, že v danom prípade boli splnené všetky podmienky vyžadované § 80 CSP (návrh sťažovateľa na zmenu subjektu, súhlas postupníka – obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], platné postúpenie pohľadávky), preto mal okresný súd jeho návrhu na zmenu žalujúcej strany vyhovieť. S poukazom na názor obsiahnutý v odbornej literatúre a judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tvrdí, že okresný súd napadnutým uznesením „*nedôvodne a arbitrárne*“ zamietol jeho návrh, hoci z dikcie § 80 CSP vyplýva, že po splnení všetkých vyžadovaných podmienok je konajúci súd povinný návrhu na zmenu subjektu vyhovieť. Okresný súd si však zjavne bez opory v platnom právnom stave arbitrárne a svojvoľne vytvoril novú podmienku nad rámec tých, ktoré sú stanovené zákonom, v zmysle ktorej subjekt, ktorý je navrhovaný na vstup do konania na miesto žalobcu, nesmie mať evidovaný akýkoľvek nedoplatok. Okresným súdom vytýkaný nedoplatok v sume 1 149,82 eur však bez ďalšieho nemôže automaticky znamenať, že obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] nebude v prípade neúspechu vo veci samej schopná nahradiť trovy konania. Sťažovateľ taktiež rozporuje záver okresného súdu, že postúpením pohľadávky sa dopustil konania, ktoré je možné považovať za zjavné zneužitie práva podľa čl. 5 CSP. V dôsledku postúpenia pohľadávky pritom sťažovateľ stratil hmotnoprávne postavenie veriteľa a aktívnu vecnú legitimitáciu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Jadro sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdení sťažovateľa, že napadnutým uznesením, ktorým okresný súd „*svojvoľne a bez opory v platnom právnom stave*“ zamietol jeho návrh na zmenu žalujúcej strany sporu, došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Hneď v úvode ústavný súd konštatuje, že posúdenie splnenia predpokladov procesného nástupníctva v konaní je otázkou jednoduchého (podústavného) práva, ktorého výklad a aplikácia sú výlučne zverené do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd pritom nie je oprávnený do tejto rozhodovacej činnosti všeobecného súdu vstupovať, keďže by sa tým vo vzťahu k všeobecným

súdom dopustil neprípustného zásahu. Z judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je možnosť intervencie zo strany ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Právomoc ústavného súdu je pritom založená výlučne k prieskumu rozhodnutí z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní alebo v rozhodnutí, ktoré také konanie završuje, neboli porušené ústavným poriadkom chránené práva a slobody účastníka konania a či také konanie bolo vedené v súlade s ústavnými princípmi a ako celok ho možno vyhodnotiť ako spravodlivé.

8. Uznesenie o procesnom nástupníctve je rozhodnutím procesnej povahy, nie rozhodnutím vo veci samej a ako také nie je spravidla ani spôsobilé zasiahnuť do ústavne zaručených práv. Uvedené potvrdzuje aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej vo všeobecnosti platí, že nesprávne rozhodnutie procesnej povahy nemožno spravidla samo osebe kvalifikovať ako také pochybenie všeobecného súdu, ktoré by svojou intenzitou zakladalo možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek výrazne sa môže účastníka konania dotknúť. Za určitých okolností však možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospieť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu procesnej povahy, ktorým sa končí určitá časť konania alebo ktoré rieši určitú otázku, aj keď sa konanie vo veci samej ešte neskončilo (m. m. III. ÚS 381/2016). Ide napríklad o porušenie procesných pravidiel zakladajúce porušenie práva na súdnu ochranu alebo poskytnutie takých extrémnych záverov, ktoré by vybočovali z výkladových metód, resp. vôbec nemohli mať oporu v skutkových zisteniach. Podľa názoru ústavného súdu pritom musia byť kumulatívne splnené dve podmienky, a to že takéto procesné rozhodnutie je spôsobilé bezprostredne a citeľne zasiahnuť do ústavne zaručených práv sťažovateľa a námietka porušenia týchto práv nemôže byť v rámci ďalšieho konania (napríklad pri uplatnení opravných prostriedkov proti meritórnemu rozhodnutiu) efektívne uplatnená.

9. Predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (m. m. I. ÚS 182/2019).

10. Z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že v danom prípade síce boli splnené všetky formálne podmienky vyžadované § 80 CSP na vyhovie návrhu na zmenu subjektu na strane sťažovateľa (žalobcu), avšak okresný súd sa zaoberal tiež tým, či by vstupom obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (postupníka) do konania namiesto sťažovateľa neboli ohrozené záujmy žalovanej. Návrh sťažovateľa vyhodnotil ako zneužitie procesného práva (čl. 5 CSP) s cieľom, aby sa prípadná pohľadávka žalovanej na náhradu trov konania stala následne voči neúspešnému žalobcovi reálne nevyožiteľnou.

11. Ústavný súd zdôrazňuje, že primárnym zmyslom civilného procesu je ochrana porušených alebo ohrozených subjektívnych práv. Všeobecné súdy by sa preto nemali pri rozhodovaní o procesnom

nástupníctve uchýľovať výlučne len k formálnemu posudzovaniu splnenia predpokladov stanovených § 80 CSP, ale mali by tiež zhodnotiť možnosť účelového postupu indikujúceho porušenie zákazu zneužitia práva podľa čl. 5 CSP a v celkom výnimočných prípadoch procesné nástupníctvo nepripustiť.

12. V tomto smere je možné odkázať aj na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Českej republiky k nastolenej problematike procesného nástupníctva, ktorý stabilne konštatuje, že všeobecné súdy nemôžu k rozhodnutiu o procesnom nástupníctve podľa § 107a ods. 2 O. s. ř. (znenie takmer identické s § 80 ods. 2 CSP, pozn.) pristupovať výlučne formalisticky, ale sú povinné posúdiť, či nejde o účelové zneužitie procesnej úpravy. Opačný postup vedie k porušeniu práva účastníka konania na spravodlivý proces (Nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. III. ÚS 468/11 z 9. 2. 2012).

13. S ohľadom na uvedené zastáva ústavný súd názor, že ak krajský súd popri skúmaní podmienok podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP vzal do úvahy aj celkové okolnosti prípadu, nevynímajúc otázku možného zneužitia procesnej úpravy podľa čl. 5 základných princípov CSP, v dôsledku ktorého podmienky na zmenu v osobe žalobcu nepovažoval za splnené a tento svoj postup odôvodnil, nie je mu možné dôvodne vytykať porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces v takej výraznej intenzite, že by si to v danom štádiu konania vyžadovalo zásah ústavného súdu (obdobne IV. ÚS 47/2021). Napadnuté rozhodnutie okresného súdu pritom nemalo (zatiaľ) negatívny dôsledok na výsledok konania, keďže o žalobe sťažovateľa nebolo okresným súdom dosiaľ rozhodnuté.

14. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti z hľadiska právomocí zverených mu ústavou, t. j. z pozície orgánu ochrany ústavnosti, dospel k záveru, že v danom prípade neexistuje príčinná súvislosť medzi namietaným rozhodnutím okresného súdu a porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavnú sťažnosť preto ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

15. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa formulovanými v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 21. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu